

спрямованість може бути детермінованою внутрішніми особливостями суб'єкта, його установками та інтересами [2].

Саме інтерес до діяльності посідає значне місце у структурі психологічної спрямованості, виступає важливим її компонентом. На підвищення рівня популярності, значущості, престижу педагогічної професії спрямована теорія компенсації С. Мерліна. Суть її полягає в тому, що непривабливість професії за тими чи іншими параметрами (висока нервова напруга, низька зарплата) може бути компенсована параметрами більш високого рівня (любов'ю до дітей, почуттям відповідальності, наявністю професійної зацікавленості).

Можна виділити три рівні педагогічної спрямованості залежно від часу виникнення інтересу до професії педагога, а також змісту мотивів самовизначення. Наприклад, підвищений інтерес з дитинства до професії педагога, активна громадська робота, захоплення окремими предметами можуть характеризувати найвищий рівень педагогічної спрямованості. За таких обставин професія вчителя – покликання. Середній рівень педагогічної спрямованості характеризується захопленням професією педагога у старших класах. У такому разі навчання за фахом – це результат захоплення педагогікою. Показником низького рівня є інтерес до багатьох предметів або вибір вузу за порадою батьків.

Таким чином свідомий вибір професії вчителя відбувається з орієнтацією особистості на наявні у неї соціальні цінності, а також, наскільки вона відповідає нахилам і здібностям людини. Цей процес є відповідальним. Він стає основою професіоналізації особистості, формує професійно-ціннісні орієнтації, власну педагогічну концепцію, що спрямовує всю систему його професійної діяльності. На нашу думку, це той високий рівень, що дозволяє педагогу продуктивно і якісно вирішувати професійні завдання.

Література:

1. Кендибович А.А. Психологія вищої школи / А.А. Кендибович, М.И. Дяченко. – М. : Просвещение, 2000. – 187 с.
2. Потапчук Л.В. Особистісне самовизначення особистості / Л.В. Потапчук // Збірник наукових праць НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Сер. Психологія. – Вип. 1(8). – К., 2000. – 126 – 130.
3. Татенко В.О. Психологічні ознаки професіоналізму / В.О. Татенко. // Психологічні перспективи. – Зб. статей ВДУ ім. Лесі Українки, Інститут соціальної і політичної психології АПН України, 2003. – С.161-166.

УДК 371.26:373.3

*Лалак Наталія Володимирівна,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

В контексті реформування системи освіти актуальною є проблема вербального оцінювання навчальних досягнень молодших школярів. Лише за умови відмови від каральної функції, оцінювання стане засобом самоаналізу, стимулюватиме розвиток дитини.

Відомі педагоги Ш.Амонашвілі, А.Богущ, В.Пилипівський, О.Савченко, В.Сухомлинський, Г.Цукерман, І.Якиманська неодноразово висловлювали думку про те, що оцінка формує у дітей хибну мотивацію навчання. Тому вони відстоюють позицію «навчання без оцінок», розуміючи під цим змістовне, словесне оцінювання діяльності учнів. Оцінка у формі суджень унаочнює їх зміну, привчає до аналізу власних дій, досягнень чи невдач, спонукає до покращення результатів. Тоді як оцінювання роботи учня за допомогою цифрового показника не дає змоги повною мірою виявити його навчальні досягнення та продемонструвати їх динаміку[2]

Одним із перших до психологічної проблематики шкільного оцінювання звернувся Б.Ананьєв. Він визначив дві основні функції оцінювання: стимулювальна (вплив на емоційно-вольову сферу особистості дитини через переживання нею успіху чи невдачі у навчанні, зміну рівня домагань, формування намірів), орієнтувальна (сприяння оцінці усвідомленню учнем процесу роботи та якості власних знань.) Оцінювання як стимул використовують майже всі вчителі початкової школи: «В тебе вийшла цікава робота», «Я впевнена, що ти знаєш»[1].

Аналізуючи роботу учня, педагог повинен фіксувати увагу, насамперед, на досягненнях і добрих результатах (сформованості відповідних предметних компетентностей; рівні розвитку сенсорних умінь, мислення, уяви та пам'яті; ціннісному ставленні до праці; здатності до творчого самовираження; вмінні виконувати творчі реченнями відзначав правильність роботи та спрямовував подальшу діяльність учня («У тебе все вийде, тільки зверни увагу на...»). Це допомагає створити ситуацію успіху, коли дитина відчуває себе особистістю, яку шанують, розуміють, до думки якої прислухаються.

Аби забезпечити успішний перебіг етапу оцінювання, варто дотримуватися наступного алгоритму дій:

- відзначити позитивні аспекти відповіді та успішно виконані завдання;
- чітко (в доброзичливій формі) назвати допущені помилки та недоліки (так, щоб учень усвідомив свої прорахунки);
- визначити шляхи заповнення прогалів у знаннях, дати рекомендації щодо вдосконалення практичних навичок із зазначенням конкретних джерел інформації, розділів навчального матеріалу та способів діяльності;
- висловити доброзичливу впевненість у тому, що учень попрацює додатково, докладе необхідних зусиль і досягне вищих результатів.

Науковці виокремлюють такі прийоми оцінювання, до яких може вдатися педагог залежно від ситуації:

Своєчасність. Похвала справляє особливий ефект, коли дитина ще не досягла помітних успіхів у навчанні чи поведінці, але виявляє прагнення до цього. Відзначення хоча б незначних позитивних змін, маленької перемоги учня над собою підвищує його самоорганізацію, спонукає до відповідної

діяльності та поведінки. Байдужість педагога до перших успіхів учня може негативно позначитись на всьому процесі навчання.

Об'єктивність. Не підкріплена справжніми успіхами похвала негативно впливає на особистість (формує завищену самооцінку, загострює взаємини учня з однокласниками) та підриває довіру до педагога.

Урахування вікових та індивідуальних психологічних особливостей учнів. Діти молодшого шкільного віку мають більшу потребу в заохоченні, схваленні їхніх учинків, аніж старшокласники. Окрім того, учні мають різний досвід і рівень розвитку, через що одним дітям навчання дається легко, іншим набагато важче. Тому педагог має враховувати не тільки результати діяльності, а й те, наскільки сумлінним був учень, скільки доклав праці.

Серед форм позитивного вербального оцінювання розрізняють: *згоду* («Так, завдання виконано правильно», «Мені подобаються твої аргументи»); *заохочення (схвалення:* «Правильно!», «Вразив!», «Мудро!», *похвала:* «Робота Мишка заслуговує на подяку»); *письмове вербальне оцінювання* («Спасибі за охайну роботу» «Роботу виконано бездоганно».)

Прийоми негативного оцінювання слід використовувати тільки тоді, коли дитина сприймає їх як справедливе засудження своїх дій. Навіть найменше приниження гідності неприпустиме. Особливість молодших школярів полягає в тому, що вони сприймають оцінку навчальних досягнень як оцінку особистості. Дитина прагне утвердити себе в новій ролі (учня), шукає опору в ставленні вчителя до себе, бажаючи, щоб він помітив її позитивні якості. Вербальне оцінювання може подарувати учневі переживання радості, емоційного задоволення успіхом або навпаки – спричинити хвилювання, розгубленість, сором за невдачу, внутрішній протест тощо[3].

Таким чином, інноваційна діяльність учителя початкових класів передбачає відмову від стереотипів, усталених штампів в оцінюванні навчальних досягнень учнів, готовність до змін у педагогічній діяльності, пошук і впровадження у шкільну практику нових форм і методів оцінювання.

Література

1. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды / Под ред. А.А.Бодалева. – М. : Педагогика, 1980. - Т.2: Психология педагогической оценки. - С.127-267
2. Кремень В. Сучасна українська школа: якою їй бути?/ В.Кремень // Учитель початкової школи // №2, 2015.- С.3-6
3. Початкова освіта. Методичний порадник. - №4 (724). Лютий 2014. -87с.

УДК 159.923.2

Макарчук Наталія Олексіївна
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

РОЛЬ АКАДЕМІЧНОГО ДИСКУРСУ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>